

DICTAMEN A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE RENDA VALENCIANA D'INCLUSIÓ

D'acord amb les competències atribuïdes al Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana per la Llei 1/2014, de 28 de febrer, i prèvia la tramitació corresponent, el Ple del Comité, en la seua sessió extraordinària celebrada el dia 19 de maig de 2017, emet el següent Dictamen.

I.- ANTECEDENTS

El dia 2 de maig de 2017 va tenir entrada en la seu del CES-CV, escrit del subsecretari de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, per delegació de la vicepresidenta del Consell i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives, sol·licitant l'emissió del Dictamen de l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Renda Valenciana d'Inclusió, amb caràcter d'urgència, de conformitat amb el que es disposa en l'article 4, punt 1, en relació amb l'article 24 de la Llei 1/2014, de 28 de febrer, de la Generalitat, del Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana.

Junt amb el text de l'Avantprojecte de Llei, s'ha remés a esta Institució tota la documentació inclosa en l'expedient de la seua elaboració.

De forma immediata, es va convocar la Comissió de Polítiques de Protecció Social, a la qual es va donar trasllat de l'Avantprojecte de Llei, per a elaborar l'Esborrany de Dictamen, segons disposa l'article 41.1 del Reglament d'Organització i Funcionament del Comité.

El dia 8 de maig de 2017, es va reunir la comissió en la Ciutat Administrativa 9 d'Octubre per a elaborar l'esborrany de Dictamen a l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Renda Valenciana d'Inclusió, text que va ser exposat en esta sessió per la vicepresidenta del Consell i consellera d'Igualtat i Polítiques d'Inclusió, Sra. Mónica Oltra Jarque, acompanyada pel secretari autonòmic d'Inclusió i de l'Agència Valenciana de la Igualtat, Sr. Alberto Ibáñez Mezquita.

Novament, el dia 11 de maig de 2017, es va tornar a reunir la comissió, per a continuar en l'elaboració de l'esborrany de Dictamen a l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Renda Valenciana d'Inclusió.

Este esborrany de Dictamen va ser elevat al Ple ordinari del dia 19 de maig de 2017 i aprovat, segons ho Preceptuado en l'article 17.5 del Reglament d'Organització i Funcionament del CES-CV, per unanimitat.

II.- CONTINGUT

L'Avantprojecte de Llei, objecte del present Dictamen, consta d'Exposició de Motius, 60 articles, distribuïts en un Títol Preliminar i set Títols més, amb els seus corresponents capítols, cinc Disposicions Addicionals, dues Disposicions Transitòries, Disposició Derogatòria única i dues Disposicions Finals.

En l'**Exposició de Motius** s'argumenta la necessitat d'engegar un sistema de garantia d'ingressos mínims, dirigit a superar les situacions de pobresa greu i severa, sobre la base de la unitat econòmica de convivència, com a prestació diferencial, complementària i subsidiària d'altres ingressos.

La renda valenciana d'inclusió que es regula en la llei, es basa, fonamentalment, en el reconeixement del dret subjectiu d'una prestació econòmica per a cobrir necessitats bàsiques a la unitat de convivència que manca dels recursos suficients per a la cobertura d'aquestes, el dret subjectiu de la inclusió social d'estes persones, i la configuració de nous processos administratius, a través de l'administració electrònica i les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC).

El **Títol Preliminar "Disposicions Generals"**, articles 1 a 6, conté les previsions generals de la norma, com el seu objecte i la definició de les situacions d'exclusió social protegides i de les persones titulars, beneficiàries i destinatàries de la renda valenciana d'inclusió i el reconeixement del dret a la inclusió social.

El **Títol I "La renda valenciana d'inclusió"**, articles 7 a 15, estableix el règim jurídic de la renda valenciana d'inclusió, incloent-hi la seua conceptualització, les seues característiques, les modalitats que admet, els requisits d'accés i les incompatibilitats, l'import de la renda valenciana d'inclusió, en cadascuna de les seues modalitats, i les regles per al càlcul de la prestació que en cada cas corresponga, entre altres aspectes.

Destaca el desdoblament de la renda valenciana d'inclusió en dues grans modalitats, en funció del caràcter complementari o no de la prestació respecte d'altres ingressos procedents del treball o d'altres prestacions. Així, d'una banda, es regula la Renda Complementària d'Ingressos i, per un altre, la renda d'inclusió.

El **Títol II "Instruments d'inclusió social i d'inserció laboral"**, articles 16 a 24, dividits en tres capítols, regula els instruments d'inclusió social i inserció laboral, incloent-hi els acords, programes personalitzats i itineraris d'inclusió social, així com els itineraris d'inserció laboral.

En el **Títol III "Procediment"**, articles 25 a 37, s'estableix la municipalització en la instrucció, tramitació i seguiment de la renda d'inclusió, en les seues dues modalitats, assignant les competències de resolució i pagament de la prestació que corresponga a la Generalitat, a través de les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de serveis socials, que a més seran les competents per a la instrucció i resolució de les sol·licituds de prestació de Renda Complementària d'Ingressos.

El **Títol IV "Règim de finançament"**, articles 38 a 40, conté les regles relatives al règim de finançament, a través dels corresponents crèdits pressupostaris destinats a satisfer el pagament de les prestacions econòmiques que es regulen en esta llei. Així mateix, s'indica que les diputacions provincials podran realitzar aportacions econòmiques, a través dels corresponents convenis.

En el **Títol V "Règim sancionador"**, articles 41 a 46, estableix el règim d'infraccions i sancions aplicable en matèria de renda valenciana d'inclusió.

El **Títol VI "Règim competencial i organitzatiu"**, articles 47 a 55, dividit en tres capítols, regula la distribució de competències, en diferents graus de responsabilitat, entre Generalitat, les entitats municipals i les diputacions provincials de la Comunitat Valenciana.

El **Títol VII "Planificació, coordinació, qualitat i avaluació"**, articles 56 a 60, arreplega la planificació, coordinació i avaluació de les polítiques del Consell en diferents àmbits sectorials, amb incidència directa en la lluita contra la pobresa i l'exclusió social, com són l'àmbit educatiu, el d'ocupació, l'habitatge, la salut, la formació i els serveis socials.

En la **Disposició Addicional Primera** indica que podran cedir-se entre administracions les dades corresponents a les persones destinatàries de la prestació, amb els objectius de promoure les mesures d'inclusió i de controlar el frau.

La **Disposició Addicional Segona** estableix que els titulars que a l'entrada en vigor d'aquesta llei estiguen percebent la renda garantida de ciutadania hauran d'esperar a la finalització del termini de concessió de la mateixa abans de procedir a sol·licitar la renda valenciana d'inclusió.

La **Disposició Addicional Tercera** disposa que per a aquells casos en què es produïska un trasllat de residència de la persona titular d'una renda mínima, concedida en una altra comunitat autònoma i que passada a fixar la seua residència en qualsevol municipi de la Comunitat, s'habilitarà reglamentàriament un procediment d'urgència.

En la **Disposició Addicional Quarta** s'indica que a l'efecte d'esta llei tindran la consideració de persones amb diversitat funcional les així definides en l'article 4 del Reial decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social.

La **Disposició Addicional Cinquena** estableix que a l'efecte de les ajudes, subvencions o altres prestacions socials de les diferents entitats i departaments de l'administració autonòmica valenciana, es consideraran com a llars vulnerables o en situació d'exclusió a les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió.

La **Disposició Transitòria Primera** arreplega les diferents situacions relatives als expedients de renda garantida de ciutadania pendents de resoldre a l'entrada en vigor d'esta llei.

La **Disposició Transitòria Segona** indica que durant el primer any de vigència d'esta llei, els terminis previstos en l'article 29.2 seran de tres mesos respecte de l'apartat a), i de sis mesos respecte de l'apartat b).

La **Disposició Derogatòria Única** deroga totes aquelles normes d'igual o inferior rang en el que contradiguen o s'oposen al que es disposa en esta llei; i expressament la Llei 9/2007, de 12 de març, de la Generalitat, de Renda Garantida de Ciutadania de la Comunitat Valenciana i el Decret 93/2008, de 4 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupa la Llei de Renda Garantida de Ciutadania de la Comunitat Valenciana.

La **Disposició Final Primera** habilita al Consell per a aprovar les disposicions generals precises per al desenvolupament i execució d'esta llei, sense perjudici de les habilitacions expressament previstes a favor de la persona titular del departament competent en matèria de renda valenciana d'inclusió i de les quals pugua acordar, si escau, el Consell.

La **Disposició Final Segona** indica que esta llei entrarà en vigor al cap de tres mesos de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana. No obstant això, les previsions relatives a la modalitat de renda complementària d'ingressos per prestacions produiran efectes a partir de l'any de l'entrada en vigor de la llei, i les relatives a la modalitat de renda complementària d'ingressos del treball dos anys després de l'entrada en vigor de la llei.

III.- OBSERVACIONS DE CARÀCTER GENERAL

En primer lloc, el Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana compartix la necessitat de regular un instrument normatiu que done resposta a les noves realitats socials que garantisca a totes les persones uns ingressos mínims que cobrisquen les seues necessitats vitals bàsiques, evitant situacions d'exclusió social, com pretén l'Avantprojecte de Llei que estem dictaminant. No hi ha dubte, doncs, de la importància de la matèria regulada per este Avantprojecte i, per tant, de la necessitat de participació dels agents socials més representatius, a més d'altres organismes i institucions en esta comesa. Per açò, el CES-CV considera que en la tramitació de l'Avantprojecte hauria d'haver-se consultat a la institució CIERVAL, única organització empresarial acreditada davant l'administració autonòmica com més representativa.

La renda valenciana d'inclusió es configura com un dret subjectiu d'aquelles persones residents a la Comunitat Valenciana que reunisquen els requisits previstos en la present llei. Al llarg de l'articulat d'esta llei es desenvolupen drets i obligacions dels titulars en relació amb la participació en programes d'inclusió social i inserció laboral, que deixa molt difús i en alguna ocasió no és coherent amb el principi general de vinculació entre la percepció de la renda i la participació en estos programes.

És criteri del CES-CV, com vullga que l'objectiu d'esta llei és procurar la millora de situacions de vulnerabilitat econòmica i social, dotant dels mitjans econòmics indispensables per a aquelles persones que manquen d'autonomia que, amb caràcter general, la seua percepció hauria d'estar supeditada a la superació d'esta situació

transitòria mitjançant l'adquisició de competències d'índole sociolaboral que milloren la seua ocupabilitat i li permeten aconseguir un estatus de dignitat i autonomia econòmica i social com la resta de ciutadans d'esta Comunitat.

Per tant, des del CES-CV es proposa la millora sistemàtica de l'articulat a fi de deixar patent el principi general de la participació en programes d'inserció laboral que li permeten superar esta situació transitòria d'exclusió. Així mateix, s'hauran de contemplar les excepcions temporals o permanents del compliment d'este compromís per a determinats col·lectius amb especials dificultats d'inserció per raons d'exclusió severa, dependència, disfunció física o psíquica, o unes altres.

D'altra banda, el Comité valora positivament que el text de l'Avantprojecte de Llei utilitze un llenguatge inclusiu i no discriminatori. No obstant això, hi ha alguna part del mateix que caldria millorar en la seua redacció perquè el text tinga una lectura més clara i una millor comprensió. Un exemple d'açò és el contingut de l'article 4, apartat 1, en el qual s'usa reiteradament la paraula "persona", sent possible substituir-la fàcilment per altres termes que facen més àgil la seua lectura i comprensió, sense deixar de ser inclusiu.

Finalment el CES-CV ha observat que existix un desajustament entre l'estructura de l'Avantprojecte i el resum del seu contingut que es fa en l'apartat VI de l'Exposició de Motius. En concret, els títols V, VI i VII no es corresponen amb els recollits en l'articulat, així com el títol VIII que no apareix en l'Avantprojecte.

IV.- OBSERVACIONS A L'ARTICULAT

Article 2. Del dret a la inclusió social

El punt 1 d'este article definix el dret a la inclusió social com el dret a rebre els suports i acompanyaments necessaris, de manera que totes les persones obtinguen les oportunitats i recursos necessaris per a participar plenament en la vida econòmica, social i cultural.

El Comité considera que el contingut d'este apartat caldria completar-ho incloent-hi també la participació de les persones en la vida "*laboral*".

Article 10. Requisits d'accés

L'apartat b) del punt 3 d'este article disposa que no podran accedir a la renda valenciana d'inclusió les persones en els qui concórrega la renúncia de drets o la falta de sol·licitud de les prestacions econòmiques públiques a les quals tinga dret qualsevol membre de la unitat de convivència, tant en el moment de la sol·licitud com en el temps de vigència de la percepció de la renda valenciana d'inclusió.

El CES-CV entén que ha de quedar constància que les persones han sigut informades degudament sobre tots els seus drets a rebre les diferents prestacions

econòmiques públiques, abans d'excloure-les del dret a la percepció de la renda valenciana d'inserció.

Article 13. Import de la renda valenciana d'inclusió

El Comité considera que el percentatge sobre l'Indicador Públic de Rendes d'Efectes Múltiples (IPREM) que s'aplicarà per a obtenir la quantia de la renda complementària d'ingressos per prestacions, hauria de quedar recollit en la mateixa llei i no deixar-se al posterior desenvolupament reglamentari, permetent conèixer el seu impacte econòmic i la seua aplicació amb l'entrada en vigor de la llei.

Article 23. Programa d'inserció laboral

El CES-CV estima convenient incloure un catàleg mínim de mesures a integrar necessàriament en els programes per a augmentar la ocupabilitat i capacitat de les persones destinatàries de la renda d'inclusió social elaborats per les administracions locals, a més de comptar amb el vistiplau de la conselleria competent en esta matèria, que és la que finançarà les actuacions a dur a terme.

Article 37. Extinció

En l'apartat h) del punt 1 d'este article, s'indica que el dret a la renda valenciana d'inclusió s'extingirà per un incompliment continuat de les obligacions arrellegades en l'article 12 de la llei, per les persones titulars i beneficiàries d'esta renda.

El Comité entén que l'"*incompliment continuat*" és un concepte jurídic que crea incertesa en els destinataris de la renda. Per açò, el CES-CV proposa substituir-ho pel d'"*incompliment injustificat i reiterat*", que haurà de determinar-se reglamentàriament.

Article 55. Participació

La composició de la Comissió de Seguiment i Avaluació del Pla Valencià d'Inclusió i Cohesió Social, a més de necessitar un desenvolupament reglamentari *ad hoc* que detalle el seu reglament orgànic i funcional, patix de falta de criteri i d'indeterminació en la previsió d'entitats i organismes que, entre altres, han de conformar-ho. Així, parla d'entitats del tercer sector d'acció social, d'empreses d'inserció social i d'agents socials, que no permeten albirar en realitat qui siguen els seus representants.

El CES-CV proposa substituir la referència a "*agents socials*" per "*les organitzacions empresarials i sindicals més representatives de la Comunitat Valenciana*". En este sentit, cal indicar que la interpretació del Tribunal Constitucional al contingut de la participació institucional ha ratificat el criteri establert en els articles 6.3 a) i 7.1 de la Llei Orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat Sindical, i en la Disposició Addicional Sexta del Reial Decret Legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, que estableixen, respectivament, que ostenten representació institucional davant les administracions

públiques les organitzacions sindicals i empresarials que tinguen la consideració de més representatives.

Article 60. Avaluació i seguiment

En el punt 2 d'este article s'assenyala que amb caràcter bianual es realitzarà un informe d'impacte de la llei. El CES entén que a l'hora de redactar el text s'ha produït un error i que en lloc de bianual (dues vegades a l'any) ha de figurar biennal (una vegada cada dos anys).

D'altra banda, en este mateix punt es fa una remissió a l'article 56.2 de la llei, en parlar de la comissió tècnica, sent l'article 54.2 el que regula l'esmentada comissió, per la qual cosa des del CES-CV es proposa la seua modificació.

Finalment, en este punt es contempla la realització biennal d'un informe d'impacte de la llei, en el qual, a més de mesurar els resultats obtinguts, s'arreplegaran propostes per a un millor desenvolupament i compliment de les seues finalitats, tot açò garantint la independència i objectivitat.

A este objectiu el CES-CV, donada la seua experiència, qualificació i competència, segons la normativa que ho regula, en l'elaboració d'informes, dictàmens i recomanacions sobre avantprojectes de llei, plans i programes i la seua avaluació, podria contribuir eficaçment fent una avaluació d'este Informe, per la qual cosa sol·licita que s'incloga un paràgraf en l'article 60.2 en el qual es dispose la seua remissió a esta Institució per a la seua valoració i recomanacions.

Disposició Final Primera

El Comité proposa que s'establisca en la llei un termini el més breu possible per a l'aprovació del desenvolupament reglamentari, que permeta l'efectiva aplicació d'aquesta.

V.- CONCLUSIONS

El Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana valora positivament la remissió de l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Renda Valenciana d'Inclusió, i considera que les observacions contingudes en el present dictamen contribuiran a millorar el mateix, sense perjudici de les consideracions que puguen realitzar-se en el posterior tràmit parlamentari.

D'altra banda, el Comité ha manifestat repetidament les conseqüències negatives que està tenint en nostra Comunitat l'actual model de finançament autonòmic i ha reiterat la inqüestionable i urgent necessitat de reformar-ho, per ser clarament discriminatori per al conjunt de la societat de la Comunitat Valenciana.

Una resposta afirmativa a esta justa reivindicació contribuiria favorablement a l'aplicació de la Llei de Renda Valenciana d'Inclusió, la implantació de la qual suposarà un impacte pressupostari superior als 1.000 milions d'euros en el període 2018-2020.

Vist i plau
El president
Rafael Cerdá Ferrer

La secretària general
Mª José Adalid Hinarejos